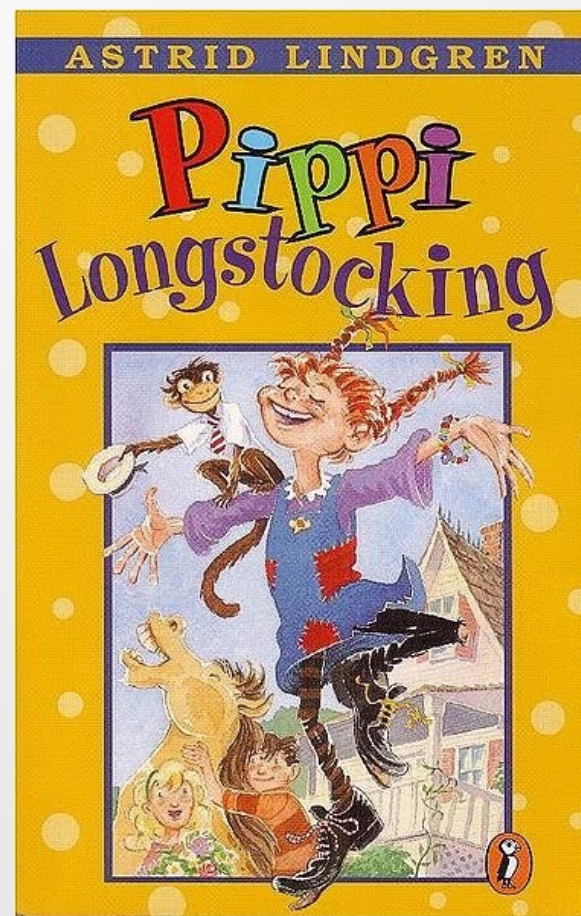

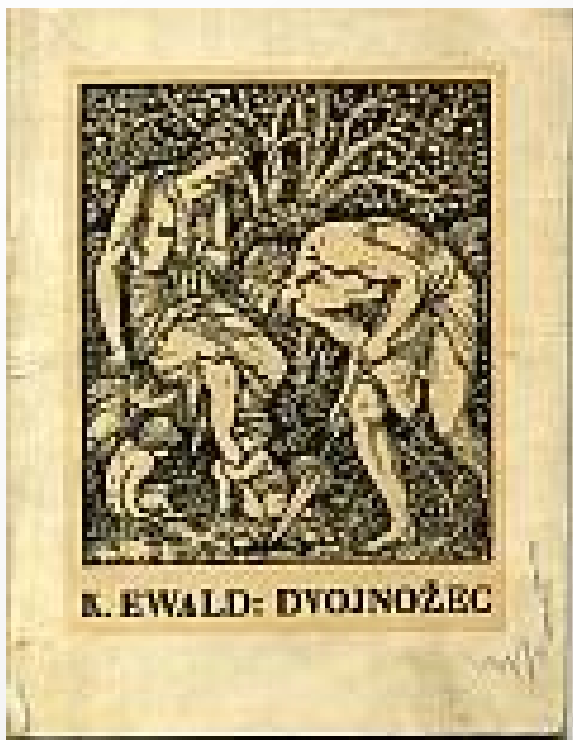
MASARYKOVA UNIVERZITA

**Proměny české příběhové prózy
ze života dětí a mládeže
mezi lety 1990 - 2010**

➤ Zneužívání dětské četby v minulém volebním období (*Úhor*, 1930, č. 2, s 48):

- „V r. 1927 musili si žáci koupiti v I. tř. měšť. školy knížečku *Dvounožec*. Koupila si ji i moje dcera. Čtli z ní při občanské nauce jednou týdně. Ta knížka je hrozná. Považte, na titulním listě je obrázek nahých lidí – muže a ženy. Opici říkají tam lidé bratránek – vštěpují se v ní darvinistické nauky. Takové hrozné knihy se dávají ve škole našim dětem. Jsou tam tak strašné věci, řekl bych některé příklady z knížky, ale jsou zde ženy přítomny a před nimi nemohu o nich vykládat, stydím se. Knížku jsem vzal, vhodil do kamen a řekl dcerce, aby vyřídila panu učiteli, že jsem ji spálil.“
- Reakce V. F. Suka: „Fakt je sám výmluvný. Není třeba autora ani postiženého obhajovati – kdo zná Ewaldovu knížku, ví, že v ní nic špatného není, že je to pomluva. Celá věc je volební trik, nečestná zbraň boje volebního. Není pravda, že na obálce jsou nazí lidé; naopak jsou oděni velmi slušně, žena dokonce je skoro celá zahalená. [...]“

Zájem literární vědy o příběhovou prózu

- ❏ Pohádka – teoretická pozornost již na počátku 20. století
- ❏ Boje o pohádku – požadavek na „realismus“ dětské literatury a jeho oponenti
- ❏ Dodnes terminologie rozkolísaná
- ❏ Nejčastěji užívaná označení:
 - ❏ příběhová próza ze života dětí a mládeže
 - ❏ příběhová próza s dětským hrdinou

Charakteristika žánru

- ❑ TOMAN, Jaroslav. *Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury*. České Budějovice: Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, 1992, s. 73.
- ❑ „Zobrazuje pravděpodobné události z reálného života dítěte představující základní a typické modely mezilidských vztahů a životních situací. Jejich prostřednictvím chce autor napomoci malému čtenáři k lepší a snadnější orientaci v okolním světě.“

Základní znaky

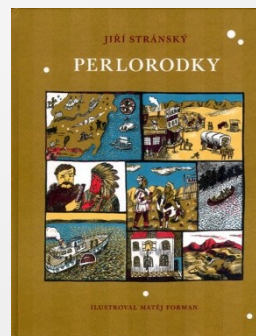
1. Umělecký obraz světa dítěte
2. Referenční hrdina
3. Dramatický děj

Typologie podle etap dětského čtenářství

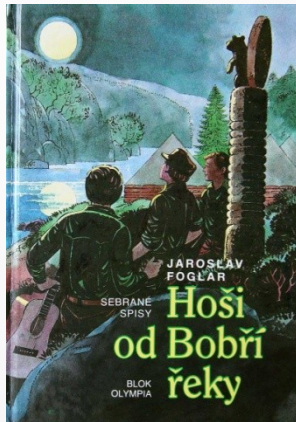
- Předškolní věk
 - Mladší školní věk
 - Starší školní věk
 - (Adolescence)
-
- Částečně použita v Sukově *Seznamu dobré četby dětem* (1920):
 - Knihy pro nejmenší čtenáře
 - Povídky
 - Historické
 - Ze života (sociální)
 - O zvířatech a z přírody vůbec
 - Fantastické

Základní kompoziční typy

1. Příběh s klasickou syžetovou výstavbou
2. Příběh s epizodickou výstavbou
3. Příběh s klasickou syžetovou výstavbou a otevřeným koncem

Žánrové varianty

1. Příběh prázdninový
2. Příběh s chlapeckým hrdinou

3. Próza s dívčí hrdinkou, dívčí román

Problematicnost termínu

„příběhová próza ze života dětí a mládeže“

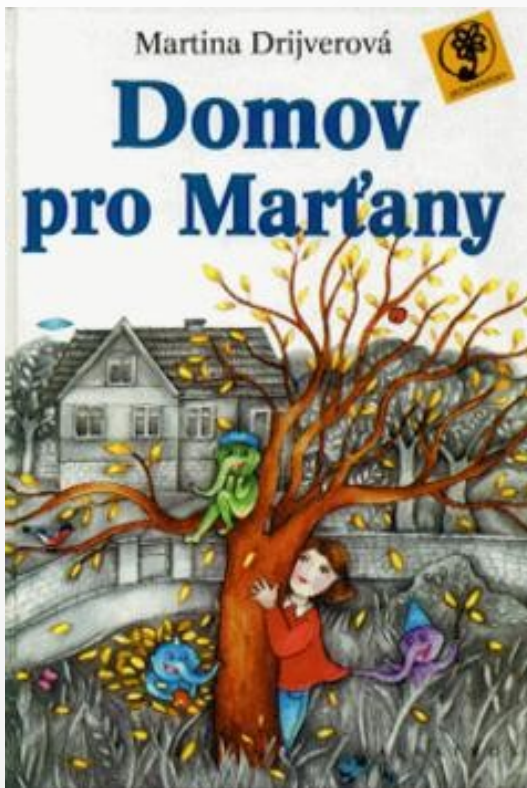
1. Kontaminace žánrů
2. Příběhová próza = povídka, črta, novela i román (X standardnímu pojetí žánrů)
 - Slovenská teorie – možná řešení:
 - Enumerace nejfrekventovanějších žánrů v tradičním slova smyslu (např. Ján Sedlák)
 - Povídka jako synekdocha pars pro toto
3. Konstrukce samotného termínu
 - Zuzana Stanislavová – sémantická jednoznačnost: systém narativních útvarů (*příběhová*) jisté rodové proveniencie (*próza*) konkretizovaný tematicky (*ze života dětí*)
 - U některých autorů preference označení „společenská“, „sociální“ nebo „psychologická próza“

Vybrané vývojové tendence po roce 1989

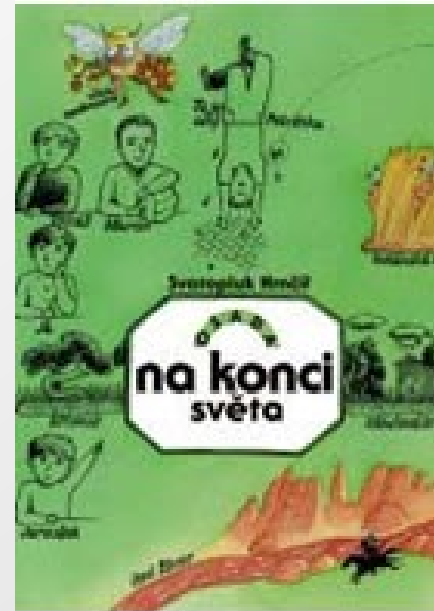
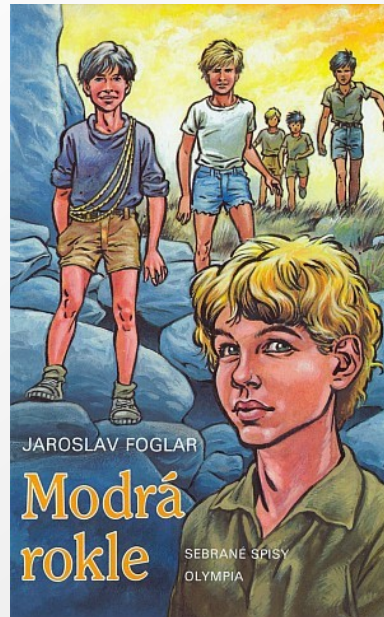
- Znepřehlednění knižního trhu

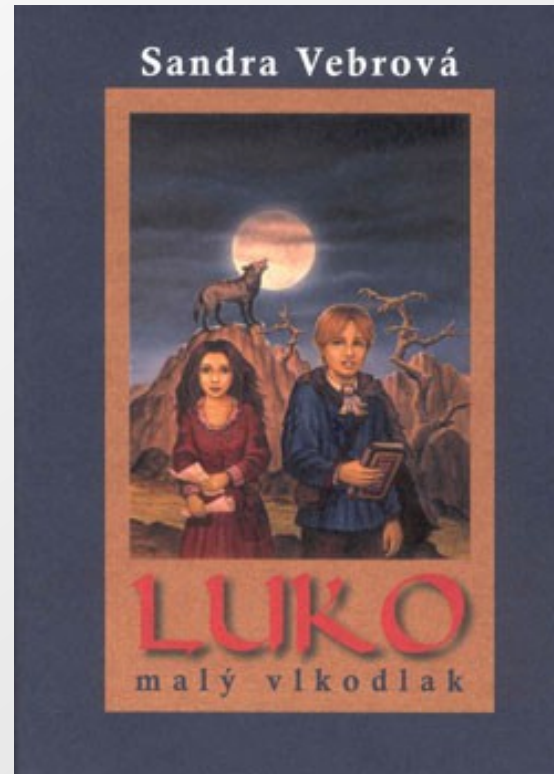
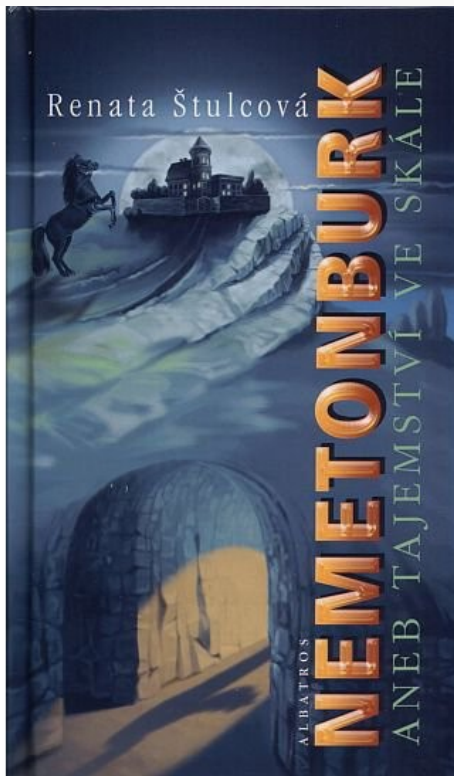
☞ Tematická inovace

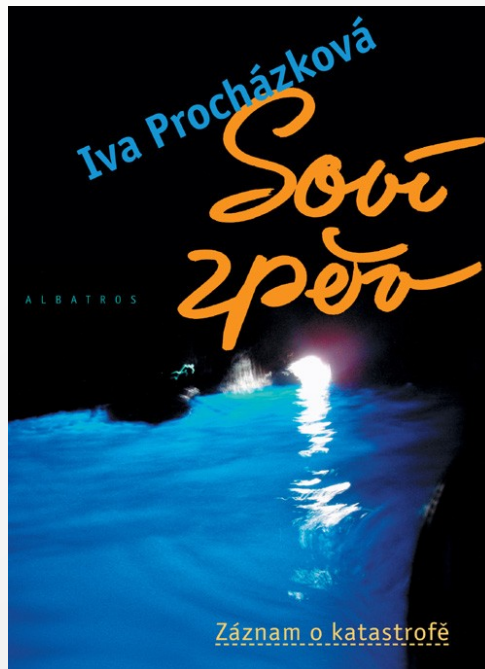
➤ Odklon od některých variant příběhové prózy

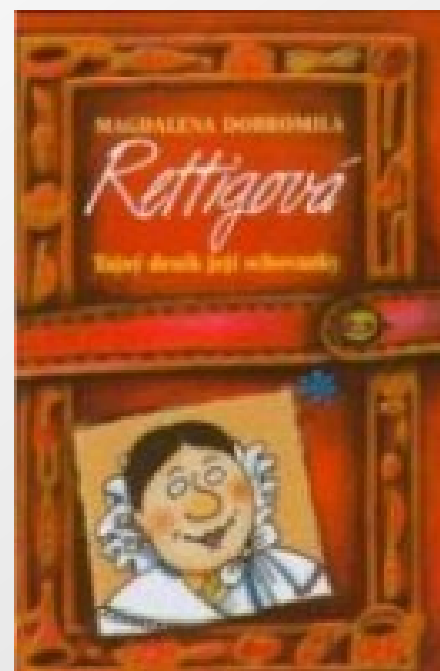
❖ Konkurence zahraniční produkce

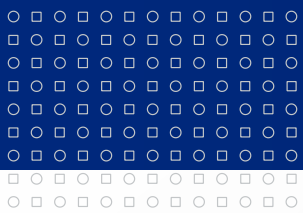

☞ Rozvoj literatury intencionálně určené adolescentům

➤ Prolínání žánrů

Děkuji za pozornost

